

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ കിഷ്കിന്ധാകാണ്ഡേ

॥ അഷ്ടാദശഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

|| അഷ്ടാദശഃ സർഗഃ ||

വാലിനോ വചനസ്യോത്തരം ദദതാ ശ്രീരാമേണ തസ്മൈ ദത്തസ്യ
ദണ്ഡസ്യ യഥൗചിത്യം സിദ്ധ്യേത്തമാ പ്രതിപാദനം
സ്യാപരാധക്ഷമാമഭ്യർഥയതാ നിരുത്തരേണ വാലിനാംഗദരക്ഷാർഥം
പ്രാർഥനാകരണം ശ്രീരാമേണ തസ്മൈ സാന്ത്വനാപ്രദാനം ച

ഇത്യുക്തഃ പ്രശ്രിതം വാക്യം
ധർമാർഥസഹിതം ഹിതം |
പരുഷം വാലിനാ രാമോ
നിഹതേന വിചേതസാ || 4.18.1 ||

തം നിഷ്പ്രഭമിവാദിത്യം
മുക്തതോയമിവാംബുദം |
ഉക്തവാക്യം ഹരിശ്രേഷ്ഠ -
മുപശാന്തമിവാനലം || 4.18.2 ||

ധർമാർഥഗുണസമ്പന്നം
ഹരിശ്വരമനുത്തമം |
അധിക്ഷിപ്തസ്തദാ രാമഃ
പശ്ചാദ് വാലിനമബ്രവീത് || 4.18.3 ||

ധർമമർഥം ച കാമം ച
സമയം ചാപി ലൗകികം |

അവിഇതായ കഥം ബാൽയാ -
ൻമാമിഹാദ്യ വിഗർഹസേ ||4.18.4 ||

അപൃഷ്ട്യാ ബുദ്ധിസമ്പന്നാൻ
വൃദ്ധാനാചാർയസമ്മതാൻ |
സൗമ്യ വാനരചാപൽയാത്
ത്വം മാം വക്തുമിഹേച്ഛസി ||4.18.5 ||

ഇക്ഷ്യാകുണാമിയം ഭൂമിഃ
സശൈലവനകാനനാ |
മൃഗപക്ഷിമനുഷ്യാണാം
നിഗ്രഹാനുഗ്രഹേഷ്വപി ||4.18.6 ||

താം പാലയതി ധർമാത്മാ
ഭരതഃ സത്യവാനുജൂഃ |
ധർമകാമാർഥതത്ത്വജ്ഞോ
നിഗ്രഹാനുഗ്രഹേ രതഃ ||4.18.7 ||

നയശ്ച വിനയശ്ചോഭൗ
യസ്മിൻ സത്യം ച സുസ്ഥിതം |
വിക്രമശ്ച യഥാ ദൃഷ്ടഃ
സ രാജാ ദേശകാലവിത് ||4.18.8 ||

തസ്യ ധർമകൃതാദേശാ
വയമൻയേ ച പാർഥിവാഃ |
ചരാമോ വസുധാം കൃത്സ്മനാം
ധർമസന്താനമിച്ഛവഃ ||4.18.9 ||

തസ്മിൻ നൃപതിശാർദൂലേ
ഭരതേ ധർമവത്സലേ |

പാലയത്യവിലാം പൃഥ്വീം
കശ്ചരേദ് ധർമവിപ്രിയം ||4.18.10 ||

തേ വയം മാർഗവിഭ്രഷ്ടം
സ്വധർമേ പരമേ സ്ഥിതാഃ |
ഭരതാജ്ഞാതം പുരസ്കൃത്യ
നിഗൃഹ്ണീമോ യഥാവിധി ||4.18.11 ||

ത്വം തു സക്ലിഷ്ടധർമശ്ച
കർമണാ ച വിഗർഹിതഃ |
കാമതന്ത്രപ്രധാനശ്ച
ന സ്ഥിതോ രാജവർമ്മനി ||4.18.12 ||

ജ്യേഷ്ഠോ ഭ്രാതാ പിതാ വാപി
യശ്ച വിദ്യാം പ്രയച്ഛതി |
ത്രയസ്തേ പിതരോ ജ്ഞന്തയാ
ധർമേ ച പഥി വർതിനഃ ||4.18.13 ||

യവീയാനാത്മനഃ പുത്രഃ
ശിഷ്യശ്ചാപി ഗുണോദിതഃ |
പുത്രവത്തേ ത്രയശ്ചിന്ത്യാ
ധർമശ്ചൈവാത്ര കാരണം ||4.18.14 ||

സൂക്ഷ്മഃ പരമദുർജ്ഞന്തയഃ
സതാം ധർമഃ പ്ലവംഗമ |
ഹൃദിസ്ഥഃ സർവഭൂതാനാ -
മാത്മാ വേദ ശുഭാശുഭം ||4.18.15 ||

ചപലശ്ചപലൈഃ സാർധം
വാനരൈരകൃതാത്മഭിഃ |

ജാത്യന്ധ ഇവ ജാത്യന്ധൈ -

ർമന്ത്രയൻ പ്രേക്ഷസേ നു കിം ||4.18.16 ||

അഹം തു വ്യക്തതാമസ്യ

വചനസ്യ ബ്രവീമി തേ |

നഹി മാം കേവലം രോഷാത്

ത്വം വിഗർഹിതുമർഹസി ||4.18.17 ||

തദേതത് കാരണം പശ്യ

യദർഥം ത്വം മയാ ഹതഃ |

ഭ്രാതൂർവർതസി ഭാർയായാം

ത്യക്ത്വാ ധർമം സനാതനം ||4.18.18 ||

അസ്യ ത്വം ധരമാണസ്യ

സുഗ്രീവസ്യ മഹാത്മനഃ |

രുമായാം വർതസേ കാമാത്

സ്തൂഷായാം പാപകർമകൃത് ||4.18.19 ||

തദ് വ്യതീതസ്യ തേ ധർമാത്

കാമവൃത്തസ്യ വാനര |

ഭ്രാത്യഭാർയാഭിമശ്യേന്ദ്രിൻ

ദണ്ഡോദ്യം പ്രതിപാദിതഃ ||4.18.20 ||

നഹി ലോകവിരുദ്ധസ്യ

ലോകവൃത്താദപേയുഷഃ |

ദണ്ഡാദന്യത്ര പശ്യാമി

നിഗ്രഹം ഹരിയുമപ ||4.18.21 ||

ന ച തേ മർഷയേ പാപം

ക്ഷത്രിയോഹം കുലോദ്ഗതഃ |

ഔരസീം ഭഗിനീം വാപി
ഭാർയാം വാപ്യനുജസ്യ യഃ ||4.18.22 ||

പ്രചരേത നരഃ കാമാത്
തസ്യ ദണ്ഡോ വധഃ സ്തുതഃ |
ഭരതസ്തു മഹീപാലോ
വയം ത്യാദേശവർതിനഃ ||4.18.23 ||

ത്വം ച ധർമാദതിക്രാന്തഃ
കഥം ശക്യമുപേക്ഷിതും |
ഗുരുധർമവൃതിക്രാന്തം
പ്രാജ്ഞന്തോ ധർമേണ പാലയൻ ||4.18.24 ||

ഭരതഃ കാമയുക്താനാം
നിഗ്രഹേ പര്യവസ്ഥിതഃ |
വയം തു ഭരതാദേശാ -
വധിം കൃത്യാ ഹരീശ്വര |
ത്വദ്വിധാൻ ഭിന്നമർയാദാൻ
നിഗ്രഹീതും വ്യവസ്ഥിതാഃ ||4.18.25 ||

സുഗ്രീവേണ ച മേ സഖ്യം
ലക്ഷ്മണേന യഥാ തഥാ |
ദാരരാജ്യനിമിത്തം ച
നിഃശ്രേയസകരഃ സ മേ ||4.18.26 ||

പ്രതിജ്ഞാ ച മയാ ദത്താ
തദാ വാനരസന്നിധൗ |
പ്രതിജ്ഞാ ച കഥം ശക്യാ
മദ്വിധേനാനവേക്ഷിതും ||4.18.27 ||

തദേഭിഃ കാരണൈഃ സർവൈ -
 ര്മഹദ്ഭിർധർമസംശ്രിതൈഃ |
 ശാസനം തവ യദ് യുക്തം
 തദ് ഭവാനനുമന്യതാം ||4.18.28 ||

സർവമാ ധർമ ഇത്യേവ
 ഭൃഷ്ടവൃസ്തവ നിഗ്രഹഃ |
 വയസ്യസ്യോപകർതവ്യം
 ധർമമേവാനുപശ്യതാ ||4.18.29 ||

ശക്യം ത്വയാപി തത്കാർയം
 ധർമമേവാനുവർതതാ |
 ശ്രൂയതേ മനൂനാ ഗീതൗ
 ശ്ലോകൗ ചാരിത്രവത്സലൗ |
 ഗൃഹീതൗ ധർമകുശലൈ -
 സ്തമാ തച്ചരിതം മയാ ||4.18.30 ||

രാജഭിധൃതദണ്ഡാശ്ച
 കൃത്യാ പാപാനി മാനവാഃ |
 നിർമലാഃ സ്വർഗമായാന്തി
 സന്തഃ സുകൃതിനോ യഥാ ||4.18.31 ||

ശാസനാദ് വാപി മോക്ഷാദ് വാ
 സ്തേനഃ പാപാത് പ്രമുച്യതേ |
 രാജാ ത്വശാസൻ പാപസ്യ
 തദവാപ്നോതി കിൽബിഷം ||4.18.32 ||

ആർയേണ മമ മാനധാത്രാ
 വ്യസനം ഘോരമീപ്സിതം |

ശ്രമണേന കൃതേ പാപേ
യഥാ പാപം കൃതം ത്വയാ || 4.18.33 ||

അന്യൈരപി കൃതം പാപം
പ്രമത്തൈർവസുധാധിപൈഃ |
പ്രായശ്ചിത്തം ച കുർവന്തി
തേന തച്ഛാമൃതേ രജഃ || 4.18.34 ||

തദലം പരിതാപേന
ധർമതഃ പരികൽപിതഃ |
വധോ വാനരശാർദൂല
ന വയം സ്വവശേ സ്ഥിതാഃ || 4.18.35 ||

ശൃണു ചാപ്യപരം ഭൂയഃ
കാരണം ഹരിപുംഗവ |
തച്ഛൂത്യാ ഹി മഹദ് വീര
ന മന്യും കർതുമർഹസി || 4.18.36 ||

ന മേ തത്ര മനസ്താപോ
ന മന്യൂർഹരിപുംഗവ |
വാഗുരാഭിശ്ച പാശൈശ്ച
കൂടൈശ്ച വിവിധൈർനരാഃ || 4.18.37 ||

പ്രതിച്ഛന്നാശ്ച ദൃശ്യാശ്ച
ഗൃഹ്ണന്തി സുബഹുൻ മൃഗാൻ |
പ്രധാവിതാൻ വാ വിത്രസ്താൻ
വിസ്രബ്ബാനതിവിഷിതാൻ || 4.18.38 ||

പ്രമത്താനപ്രമത്താൻ വാ
നരാ മാംസാശിനോ ഭൃശം |

വിധൃന്തി വിമുഖാംശ്ചാപി
ന ച ദോഷോത്ത്ര വിദ്യതേ ||4.18.39 ||

യാന്തി രാജർഷയശ്ചാത്ര
മൃഗയാം ധർമകോവിദാഃ |
തസ്മാത് ത്വം നിഹതോ യുദ്ധേ
മയാ ബാണേന വാനര |
അയുധ്യൻ പ്രതിയുധ്യൻ വാ
യസ്മാച്ഛാഖാമൃഗോ ഹ്യസി ||4.18.40 ||

ദുർലഭസ്യ ച ധർമസ്യ
ജീവിതസ്യ ശുഭസ്യ ച |
രാജാനോ വാനരശ്രേഷ്ഠ
പ്രദാതാരോ ന സംശയഃ ||4.18.41 ||

താൻ ന ഹിംസ്യന്ന ചാക്രാശേ -
ന്നാക്ഷിപേന്നാപ്രിയം വദേത് |
ദേവാ മാനുഷരുപേണ
ചരന്ത്യതേ മഹീതലേ ||4.18.42 ||

ത്വം തു ധർമമവിജ്ഞായ
കേവലം രോഷമാസ്ഥിതഃ |
വിദുഷയസി മാം ധർമേ
പിത്യപൈതാമഹേ സ്ഥിതം ||4.18.43 ||

ഏവമുക്തസ്തു രാമേണ
വാലീ പ്രവൃഥിതോ ഭൃശം |
ന ദോഷം രാഘവേ ദധ്യത
ധർമേധിഗതനിശ്ചയഃ ||4.18.44 ||

പ്രത്യുവാച തതോ രാമം
 പ്രാഞ്ജലീർവാനരേശ്വരഃ |
 യത് ത്വമാത്ഥ നരശ്രേഷ്ഠ
 തത് തഥൈവ ന സംശയഃ || 4.18.45 ||

പ്രതിവക്തും പ്രകൃഷ്ടേ ഹി
 നാപകൃഷ്ടസ്തു ശക്നുയാത് |
 യദയുക്തം മയാ പൂർവം
 പ്രമാദാദ് വാക്യമപ്രിയം || 4.18.46 ||

തത്രാപി ഖലു മാം ദോഷം
 കർതും നാർഹസി രാഘവ |
 ത്വം ഹി ദൃഷ്ടാർഥതത്ത്വജ്ഞഃ
 പ്രജാനാം ച ഹിതേ രതഃ |
 കാർയകാരണസിദ്ധൗ ച
 പ്രസന്നാ ബുദ്ധിരവ്യയാ || 4.18.47 ||

മാമപ്യവഗതം ധർമാദ്
 വ്യതിക്രാന്തപുരസ്കൃതം |
 ധർമസംഹിതയാ വാചാ
 ധർമജ്ഞ പരിപാലയ || 4.18.48 ||

ബാഷ്പസംരുദ്ധകംഠസ്തു
 വാലീ സാർതരവഃ ശനൈഃ |
 ഉവാച രാമം സമ്പ്രേക്ഷ്യ
 പങ്കലഗ്ന ഇവ ദ്വിപഃ || 4.18.49 ||

ന ചാത്മാനമഹം ശോചേ
 ന താരാം നാപി ബാന്ധവാൻ |

യഥാ പുത്രം ഗുണജ്യേഷു -
മംഗദം കനകാംഗദം ||4.18.50 ||

സ മമാദർശനാദ് ദീനോ
ബാൽയാത് പ്രഭൃതി ലാലിതഃ |
തടാക ഇവ പീതാംബു -
രൂപശോഷം ഗമിഷ്യതി ||4.18.51 ||

ബാലശ്ചാകൃതബുദ്ധിശ്ച
ഏകപുത്രശ്ച മേ പ്രിയഃ |
താരേയോ രാമ ഭവതാ
രക്ഷണീയോ മഹാബലഃ ||4.18.52 ||

സുഗ്രീവേ ചാംഗദേ ചൈവ
വിധത്സ്യ മതിമുത്തമാം |
ത്വം ഹി ഗോപ്താ ച ശാസ്താ ച
കാർയാകാർയവിധൗ സ്ഥിതഃ ||4.18.53 ||

യാ തേ നരപതേ വൃത്തി -
ർഭരതേ ലക്ഷ്മണേ ച യാ |
സുഗ്രീവേ ചാംഗദേ രാജം -
സ്താം ചിന്തയിതുമർഹസി ||4.18.54 ||

മദ്ദോഷകൃതദോഷാം താം
യഥാ താരാം തപസ്വിനീം |
സുഗ്രീവോ നാവമന്യേത
തഥാവസ്ഥാതുമർഹസി ||4.18.55 ||

ത്വയാ ഹ്യനുഗൃഹീതേന
ശക്യം രാജ്യമുപാസിതും |

ത്വദ്വേശ വർത്തമാനേന
തവ ചിത്താനുവർതിനാ ||4.18.56 ||

ശക്യം ദിവം ചാർജ്ജയിതും
വസുധാം ചാപി ശാസിതും |
ത്വത്തോഹം വധമാകാക്ഷൻ
വാർയമാണോപി താരയാ ||4.18.57 ||

സുഗ്രീവേണ സഹ ഭ്രാത്രോ
ദ്വന്ദ്വയുദ്ധമുപാഗതഃ |
ഇത്യുക്ത്വാ വാനരോ രാമം
വീരരാമ ഹരീശ്വരഃ ||4.18.58 ||

സ തമാശ്യാസയദ് രാമോ
വാലിനം വ്യക്തദർശനം |
സാധുസമ്മതയാ വാചാ
ധർമതത്ത്വാർഥയുക്തയാ ||4.18.59 ||

ന സന്താപസ്ത്വയാ കാർയ
ഏതദർമം പ്ലവംഗമ |
ന വയം ഭവതാ ചിന്ത്യാ
നാപ്യാത്മാ ഹരിസത്തമ |
വയം ഭവദ്വിശേഷേണ
ധർമതഃ കൃതനിശ്ചയാഃ ||4.18.60 ||

ദണ്ഡ്യ യഃ പാതയേദ് ദണ്ഡം
ദണ്ഡ്യാ യശ്ചാപി ദണ്ഡ്യതേ |
കാർയകാരണസിദ്ധാർഥാ -
വുഭൗ തൗ നാവസീദതഃ ||4.18.61 ||

തദ് ഭവാൻ ദണ്ഡസന്ധോഗാ -
 ദസ്മാദ് വിഗതകൽമഷഃ |
 ഗതഃ സ്വാം പ്രകൃതിം ധാർമ്യാം
 ദണ്ഡദിഷ്ടേന വർത്തനാ || 4.18.62 ||

ത്യജ ശോകം ച മോഹം ച
 ഭയം ച ഹൃദയേ സ്ഥിതം |
 ത്വയാ വിധാനം ഹർയഗ്ര്യ
 ന ശക്യമതിവർതിതും || 4.18.63 ||

യഥാ ത്വയ്യാഗദോ നിത്യം
 വർത്തതേ വാനരേശ്വര |
 തഥാ വർത്തതേ സുഗ്രീവേ
 മയി ചാപി ന സംശയഃ || 4.18.64 ||

സ തസ്യ വാക്യം മധുരം മഹാത്മനഃ
 സമാഹിതം ധർമപമാനുവർതിതം |
 നിശ്ച്യ രാമസ്യ രണാവമർദ്ദിനോ
 വചഃ സുയുക്തം നിജഗാദ വാനരഃ || 4.18.65 ||

ശരാദിതപ്തേന വിചേതസാ മയാ
 പ്രഭാഷിതസ്ത്വം യദജ്ഞാനതാ വിഭോ |
 ഇദം മഹേന്ദ്രോപമർദ്ദിമവിക്രമ
 പ്രസാദിതസ്ത്വം ക്ഷമ മേ നരേശ്വര || 4.18.66 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകിയേ ആദികാവ്യേ
 കിഷ്കിന്ധാകാണ്ഡേ അഷ്ടാദശഃ സർഗഃ ||